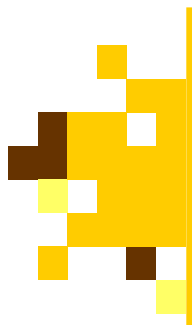

Parlem

Fem **10** anys

EDITORIAL

2.- Equip de Redacció.
Els dies, poema de la *Isabel Barriel*.

PARLEM AMB LA GENT GRAN

4.- Recull dels 39 números de la revista Parlem.

LES NOSTRES ACTIVITATS

11.- Recull dels 39 números de la revista Parlem.

RECORDEM

15.- Recull dels 39 números de la revista Parlem.

OCI I CULTURA

22.- Recull
Jeroglífics i més...

Equip de redacció:

Susanna Forné González, Lali Garcia Ràfols, Eva March Álvarez

Fotografia de portada: Susanna Forné.

Telèfon: 973 35 24 11 **e-mail:** parlem@fsh.cat **Periodicitat:** trimestral.

Editorial

Aquest número de la revista Parlem és especial, ja són 10 anys compartint, recordant, explicant i gaudint d'experiències i d'històries amb els nostres padrins. Hem mirat enrere, hem viscut i gaudit de molts *parlems* especials, plens de records i de poesia. Aquest número és un collage d'aquests deu anys de camí... tot esperant que ens seguiu fent costat.

Gràcies a totes i cadascuna de les persones que han fet possible que anem fent anys!

Equip de redacció:

Els dies

Mira com passen els dies,
comencen, avancen, s'acaben,
remuguen a voltes mandrosos
i fan carreretes
pels camps incerts curiosos del temps.

Hi ha uns dies que destaquen
i ballen contents i canten i s'amaguen
i volen que els busquis després al pou dels records.

Hi ha d'altres ben tristos
decorats amb flonjos núvols negres o grisos
que ens espanten com les pitjors tempestes terribles amb llamps i trons.

I uns altres que neixen avorrits
i gemeguen quan són encara petits,
creixen i es perden de seguida a l'aiguabarreig de l'oblit.

I...què passa a la vida amb aquell dia especial?
El que t'il·lumina a l'albada amb el sol tot vestit de blanc,
el que et pinta les hores amb pinzellades de safirs i diamants,
el que t'omple l'horitzó d'esperança
i el riu del voltant d'aigües serenes i clares,
el que entra a l'existència en silenci al matí i es queda,
el que alimenta amb efluvis i flaires de flors el teu cor,
el dia que trobes l'enginy o la clau del tresor,
el que et desvetlla el ritme sonor de les onades del mar,
aquell que t'estira la musculatura facial i et fa riure una mica de tot...

Isabel Barriel

Parlem amb la gent gran

Núm 2. Estiu 2009.

Sr. Joan Català Balañà. Als 86 anys va escriure el llibre El eterno descontento.

Expliqui'ns com viu la seva vellesa i doni'ns algun consell per arribar a la seva edat amb tanta vitalitat.

Jo visc la meua vellesa com la resta de la vida, mirar el que passa, el que ha de venir i repassar el que he viscut. El que més m'agrada fer és llegir i rellegir el meu llibre, aquí hi tinc tota la meua vida i els meus records!

Consell... no morir-se abans! Jo tinc l'esperit viu, tinc l'edat que tinc i sempre he pensat que la gent serveix mentre viu.

Núm. 3. Tardor 2009.

Sr. Joan Pinyol. Les nostres festes majors.

Què és el que més li agradava de les festes majors?

El que m'agradava era la música i el ball. Encara és ara que tinc aquesta afició. Recordo que el primer ball que vaig fer a Albet va ser després de la guerra. Jo tenia uns 13 o 14 anys i vaig ballar amb una noia del Pallars que estava al poble guardant vaques. Més tard una noia d'Albet que era molt balladora em va ensenyar a ballar i sempre que podia practicava.

Núm. 4. Hivern 2009.

Sra. Rosalia Viladrich. Boletaire de fa més de 70 anys.

Els propietaris dels boscos demanen als boletaires que es faci pagar un preu per Com ho veu vostè això?

A mi em sembla bé que es faci pagar uns diners per anar al bosc, però a la gent que ve de fora. També penso que d'aquesta manera es regularia tot una mica més, doncs hi ha molta gent que fa malbé el bosc i no respecta res.

accedir al bosc.

Núm. 5. Primavera 2010.

Sr. Alfonso García. Apicultor, durant més de 20 anys.

Ens pot explicar que és l'apicultura? I quin és el material necessari per treballar amb les abelles?

L'apicultura és la cria de les abelles per a la producció de mel, pots realitzar-la de forma lúdica o es pot convertir en un ofici. El material bàsic que s'ha d'utilitzar en la pràctica de l'apicultura és la careta amb vel protector, un mono blanc, guants, botes i algunes eines que t'ajuden a treure la mel.

Núm. 6. Estiu 2010.

Sr. Josep Garrabou. Linotipista, durant 40 anys. Quina va ser la seva formació?

A l'orfenat vaig estudiar batxillerat, mecanografia, català i francès. Allà també vaig poder agafar pràctica amb una linotípia que anys més tard em va ser molt útil a la meva feina.

Núm. 7. Tardor 2010.

Sra. Rosa Moliné. Passava tot el dia a l'hort.

Per què creu que la verdura dels pagesos té un altre gust que la que venen els majoristes?

El pagès no utilitza tants pesticides, cull la verdura madura i a punt per menjar. La planta no passa per cap càmera i això fa que mantingui totes les propietats.

Núm. 10. Estiu 2011.

Sra. Joana Queixalos. Records de la guerra.

Què ens pot explicar dels maquis?

Només us puc explicar el que sentia perquè els maquis estaven més pel Pirineu, cap a la zona on jo vivia no n'hi van arribar, almenys nosaltres no ho sabíem. Els maquis eren un grup de guerrillers que van formar la resistència antifranquista, lluitaven i s'oposaven al règim.

Núm. 11. Tardor 2011.
Sr. Ramon Serrano. Estudiant de comerç.
Quines qualitats creu que ha de tenir un bon comerciant?

Crec que ha de tenir molt ull a l'hora de comprar la matèria prima, ha de saber negociar i tenir molta paciència i mà a l'hora de tractar a la gent.

Núm. 14. Estiu 2012.
Sra. Antònia Roig. Vedette.
Creus que la teva vida hauria estat diferent si no haguessis estat vedette?

Suposo que sí, però no m'imagino la meva vida sense aquest període de temps. Vaig gaudir molt.

Núm. 15. Tardor 2012.
Antònia, Assumpció i Francisco. Familiars de malalts d'Alzheimer.

Francisco, des de la teva experiència, si haguessis de donar un consell als familiars de malalts d'Alzheimer, què els hi diries?

Els hi diria que els donin molt d'afecte i que al final, encara que no et reconeixin, ells sempre reconeixen l'escalfor d'una abraçada. Encara que no tinguin memòria, senten si hi ha amor o no.

Núm. 16. Hivern 2012.
Florentina Núñez. El fred d'abans.
Florentina, ja que abans no hi havien

les comoditats d'ara, recordeu que fèieu quan éreu petita a casa per a combatre el fred?

Sí, ho recordo molt bé. En el poble les cases eren totes de fusta i fèiem sempre un foc al terra de la cuina per a cuinar-hi i escalfar-nos. Al seu costat, hi teníem uns bancs per a descansar i escalfar-nos, ja que era el lloc més calent de la casa.

Núm. 17. Primavera 2013.

Libertad Dolz, Rosa Isern, Josep Bonet. La lectura.

Rosa, hi ha algun llibre que us hagi agradat especialment? Quin escriptor i gènere us agrada més?

Si hagués d'escollir un llibre em quedaria amb la Plaça del Diamant de la Mercè Rodoreda. També m'ha agradat molt llegir contes i còmics com *Mortadelo y Filemón*. Jo no sóc aficionada a un gènere concret.

Núm. 18. Estiu 2013.

Juan Jose Chinchilla. Secretari de la cambra agrícola local.

Quins canvis creu que ha patit el sector agrari?

Crec que abans tot era una mica més fàcil però penso que potser estaven més desprotegits. Avui en dia hi ha més control de tot i malgrat hi ha molta burocràcia que moltes vegades fa que tot sigui més lent i pesat permet que les coses estiguin més regulades. Pensa que la pagesia i l'agricultura és un dels sectors que més pateix.

Núm. 19. Tardor 2013.

Núria Companys. Revelant fotografies.

Quina és la primera feina que va fer?

La fotografia va ser el primer i l'únic ofici que vaig tenir. Abans, el primer que t'ensenyaven era el que anaves seguint. L'afició per la fotografia va venir per part del gendre del meu tiet que era un amant de la fotografia. Recordo que tenia fotos molt maques de cos sencer, les que es feien als nuvis eren així.

Núm. 21. Primavera 2014.

Les nostres padrines. Opressió sobre les dones.

Quins coneixements teníeu de la sexualitat?

La majoria de nosaltres arribàvem al matrimoni sense cap mena de coneixement de res i moltes vegades idealitzant allò que no ens havien explicat mai. L'educació que rebíem estava basada en principis de submissió a l'home, en la decència, honradesa i en el matrimoni. I és per això que moltes dones, havíem d'aguantar situacions que avui en dia serien impensables.

Núm. 22. Estiu 2014.

Sr. Agustí Ibañez. Professor d'autoescola.

Quines qualitats creu que ha de tenir un professor d'autoescola?

La faceta més bona que pot tenir un professor és la psicologia. Ha de ser tranquil i ha d'entendre a les persones, respectar les qualitats de cadascú i tenir paciència a l'hora d'ensenyar.

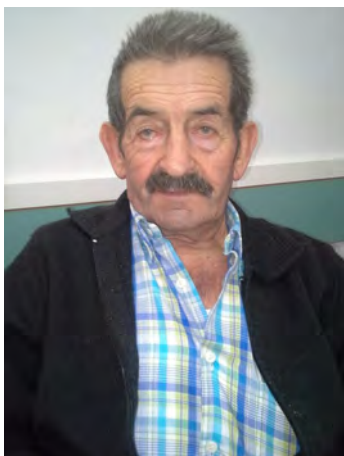
Núm. 23. Tardor 2014.

Carles Dalmau.

Quan va sorgir el seu interès per escriure?

Sempre m'ha agradat la lectura i escriure. He escrit molts articles i opinions publicats en diverses revistes, temes relacionats amb la ciutat, amb l'Alt Urgell, experiències personals i professionals.

De llibres només n'he escrit dos: "Camins de llet i neu" i "Carrer Major de la Seu". De projectes encara en tinc molts, entre ells, poder-ne escriure un altre.

Núm. 24. Hivern 2014.

Benito Noves. Pastor.

Fèieu de pastor durant tot l'any?

Sí, però la feina variava segons fos hivern o estiu.

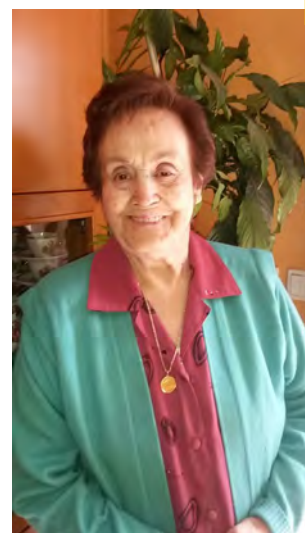
Durant l'estiu marxava aviat cap a la muntanya, més o menys cap a les 6 del matí. Pensa que durant els mesos que feia bon temps el ramat es quedava a la muntanya i és per això que havia de pujar ben d'hora.

Núm. 25. Primavera 2015.

Remei Bover, Rosa Boix i Conxita Pallares. Cuidadores.

Vau haver de cuidar a algú quan éreu joves?

Sí, qui més qui menys a casa tenia una persona que no estava gaire bé i que necessitava que la cuidessin. Hem tingut cura dels pares, dels avis, dels sogres i, més tard, del marit. Per descomptat, quan els fills eren petits també els vam cuidar i sempre hem estat presents quan ens han necessitat.

Núm. 28. Hivern 2015.
Com vau conèixer la vostra parella.
Què és per a vosaltres l'amor i la relació de parella?

L'amor és tenir bona companyia, sentir-se bé amb l'altra persona, respectar-se mútuament i compartir tot allò que ens agrada junts. És anar vivint amb la persona que t'estimes.

Núm. 29. Primavera 2016.
El nostre pare.

Què és per a vosaltres un pare?
Un pare és aquell qui s'estima els seus fills per sobre de tot i, també, a la seva dona.

Necessitem la llum d'una mirada
que ens faci entendre el món.
Necessitem l'escalfor d'una besada
que ens assereni el front.

Tots som humans,
meitat carnals i àngels,
meitat pau i terror.

Tots som infants
i tots, rebels o dòcils,
necessitem amor.

JOANA RASPALL
(Batecs de paraules)

Núm. 30. Estiu 2016.
Jaume Sans. Propietari del Restaurant La Masia.
Quins van ser els millors moments que veu viure al restaurant?

Recordo, sobretot, quan la gent em parava pel carrer i em felicitaven per la feina ben feta. És un orgull, després de dedicar tant d'esforç, veure's recompensat amb el reconeixement espontani dels clients.

Núm 31. Tardor 2016.
Mn. Agustí Brescó. El Retaule de Sant Ermengol.
Quines característiques presenta el Retaule?

És un espectacle de llum, de música i de color que es representa a l'aire lliure en un escenari habilitat a l'interior del claustre de la catedral de Santa Maria de la Seu d'Urgell. Durant deu nits, cada mes d'agost, el Retaule de Sant Ermengol aconsegueix reunir a més d'un miler d'espectadors.

Núm. 32. Hivern 2016.
Pilar Ausas. El Nadal d'abans.
Quins records d'infància té del Nadal?

En tinc molt bons records. Per la puríssima, a casa meva, matàvem el porc i per Nadal la mare cuinava un bon caldo per fer-hi l'escudella i menjàvem productes de la matança, les botifarres, la carn...

Núm. 33. Primavera 2017.

El peix.

Quin peix menjàveu als pobles?

El peix no arribava i, per tant, en menjàvem menys. La gent de poble havíem d'aprofitar un dia que baixéssim a la Seu per comprar-lo. Normalment adquiríem bacallà, era sec, bo i es conservava més.

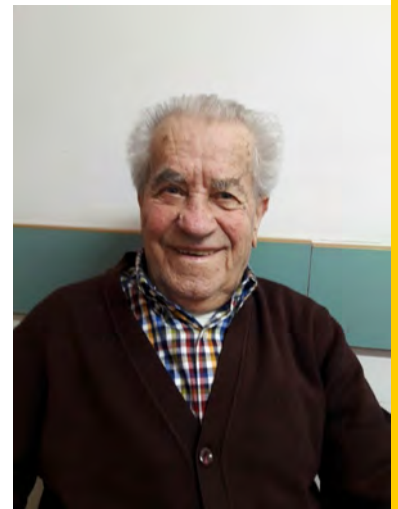

Núm. 35. Tardor 2017.

Srs. Francisco Gómez i Josep Malé.

Creieu que homes i dones han tingut sempre els mateixos drets?

En aquella època no es parlava de drets, tothom treballava, l'home tenia el dret al camp i la dona el dret a casa.

Núm. 36. Hivern 2017.

Sres. Rosa, Rosalia i Rosita i Srs. Pere i Francisco.

La llet.

I què me'n dieu de la nata?

Com n'era de bona!! Recordem que quan la llet reposava quedava mig dit de nata a la part superior. L'agafàvem a cullerades i la posàvem a damunt del pa amb sucre o mel, ens semblava que menjàvem qui sap què.

Núm. 37. Primavera 2018.

Les supersticions.

Qui diu el que porta o no mala sort?

La bona o la mala sort s'ha de buscar per cadascú. Actualment encara hi ha gent que creu en les supersticions però segurament no és el mateix que en la nostra època. Llavors hi havia molt desconeixement per molts temes i s'utilitzava la por per fer creure o limitar a la gent en el seu funcionament quotidià, els presagis, la mala sort, la mort, la foscor...

Les nostres activitats

Durant aquests 10 anys de Parlem us hem mostrat un munt de fotografies sobre les activitats que realitzem. En aquests fulls hem preparat una petita mostra, molt difícil, de tot allò que fem: disfresses, hort, balls, cuina, música, activitats intergeneracionals, jocs, sortides...

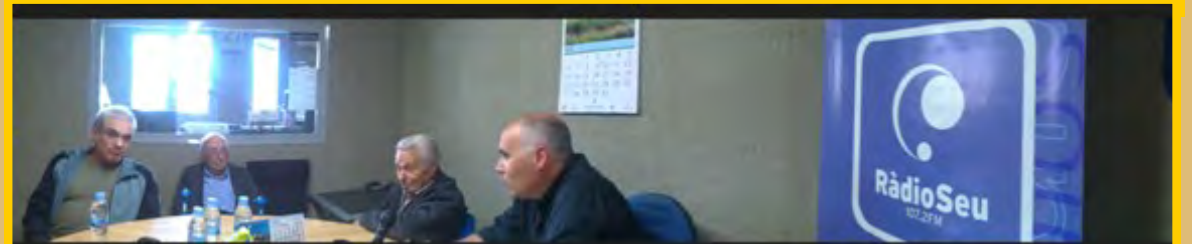

Recordem

Núm. 6. Primavera 2010.

Les feines del camp.

Les dones i els homes de pagès treballaven dur durant tot l'any i es repartien les feines del camp de manera que les dones normalment s'encarregaven de la casa, recollir l'herba, tombar-la, lligaven les garbes, col·laboraven en algunes feines de l'hort... Els homes eren els responsables de segar, llaurar, dallar i de totes aquelles tasques que suposaven més esforç físic. Tots dos compartien algunes activitats com munyir o donar de menjar al bestiar.

Núm. 7. Tardor 2010.

Joc i joguines.

Durant la seva infantesa els avis empraven la imaginació per elaborar tot tipus de joguines i utilitzaven el que tenien a l'abast per jugar; boles, llaunes, cordes, pedres...

Els jocs de carrer eren força variats, jugaven a corda, a palet, a fet i amagar, agafaven culleretes de les basses, reutilitzaven els taps de les ampolles per jugar a xapes, al telèfon i a les boles. Aquestes últimes les feien ells mateixos amb fang o amb els pinyols dels préssecs i els albercocs que es menjaven.

Núm 8. Hivern 2010.

Coses de casa.

Els dies de més fred, quan havien d'anar a l'escola, alguns dels nostres padrins expliquen que portaven una caixeta de ferro foradada on els pares hi col·locaven brases de carbó, com si fos un brasero, d'aquesta manera s'escalfaven els peus a l'escola.

Núm. 9. Primavera 2011.

Oficis perduts. El botxí.

Els avis recorden de forma molt llunyana la figura del botxí a la Seu. Aquest personatge era l'encarregat de castigar i executar les penes de mort. Era una persona que sempre anava tapada, ningú el coneixia i que vivia al carrer dels Canonges de la nostra ciutat. Al portal de casa seva hi ha una cara de pedra (fotografia) per assenyalar on vivia.

Núm. 10. Estiu 2011.

Les coses de casa. Cosir i apedaçar la roba.

Per tal d'optimitzar i reutilitzar els pocs recursos que disposaven, les padrines apedaçaven la roba i els llençols que es trencaven amb diversos trossos de tela, d'aquesta manera la roba de vestir i la de casa tenia una vida més llarga.

Núm. 13. Primavera 2012.

Els naixements. Purificació.

La mare no trepitjava el carrer com a mínim en els vuit dies posteriors al part i la primera vegada que sortia, era acompanyada per la llevadora per anar a l'església i fer la "purificació". Una vegada fet aquest ritual, ja podien acompanyar el nen al bateig.

Núm 14. Estiu 2012.

La música.

La vida social sempre ha estat i està envoltada de música. Els padrins ens comenten que abans no hi havia tantes possibilitats d'escoltar música ja que no existien els aparells d'ara. Però hi havia altres recursos, existien músics que passaven pels pobles i tocaven uns instruments que avui dia estan en desús i alguns han desaparegut.

Núm 15. Tardor 2012.

La comunicació. Les cartes.

La correspondència per carta era una forma de comunicació molt comuna per als nostres padrins. Molts festejos es van consolidar d'aquesta manera i molts soldats, en temps de mili, mantenien contacte amb els seus familiars mitjançant cartes setmanals.

Núm. 16. Hiver 2012.

Les nevades. La Seu d'Urgell, any 1990. Rosa Boix.

Aquí a la Seu, també es van viure les conseqüències de la nevada. Baixaven molts turistes d'Andorra que s'havien quedat atrapats i venien com podien a la Seu a buscar recer en algun hotel, però aquí també estaven tots plens. Es van habilitar els pavellons per acollir a tothom. Recordo que els veïns vam obrir les nostres cases per protegir, sobretot, a les parelles amb nens petits i a la gent gran. Va ser

caòtic.

Núm .19. Tardor 2013.

L'hospital de la Seu.

La Núria comenta que abans, quan se sentia una ambulància, els professionals de l'Hospital que no estaven treballant s'acostaven per veure si es necessitava ajuda. També recorda haver treballat un setmana sencera de dilluns a diumenge al mes d'agost en torn de nit, quan festejava amb el que seria el seu marit.

Núm. 22. Estiu 2014.

El camió de la llet o lletera.

La lletera pujava a alguns pobles a buscar la llet dels pagesos per portar-la a la cooperativa. Un cop tornava a baixar cap a la Seu la gent del poble aprofitava per pujar-hi. Algunes àvies ens expliquen que un parell de persones cabien a la cabina amb el conductor però que la resta pujaven a la part del darrere amb les lleteres, s'agafaven com podien al camió i cap a la Seu.

Núm 25. Primavera 2015.

El cinema.

Cinemes Guiu acull les úniques sales de cine que hi ha actualment a la Seu. Fa anys, a la nostra ciutat, va haver-hi funcionant fins a cinc sales; el cine Valira, el cine Pifarré, cine la Salle i d'acció catòlica, on emetien pel·lícules per a joves, i el cine cremat que estava situat al Pati Palau. Molts de nosaltres recordem amb certa nostàlgia aquella tarda de dissabte a la porta del cinema amb l'entrada de 15 pessetes i preparats per veure la pel·lícula.

Cinema Valira
— SEO DE URGEL —

Presenta un doble programa de cine para los días 24 y 25 de Septiembre de 1949.

Sábado, 10'15 noche   Domingo, 5'30 tarde y 10'15 noche

1.º — La interesante producción

La mano del diablo

La fortuna y el amor, y como precio un alma.

2.º — NOTICARIO NO-DO.

3.º — CARMEN MIRANDA la sensación brasileña triunfa de nuevo con sus tentadoras danzas y sus pegadizas canciones tropicales en

A la Habana me voy

La comedia alegre hilarante romántica, encantadora en majestuoso tecnicolor

---

Precios y notas de costumbre
Espectáculo autorizado sólo para mayores

Pronto: ENCANTOS DE JUVENTUD
EL BESO DE LA MUERTE
UN DESTINO DE MUJER

Núm. 26. Estiu 2015.

Els productes artesans. La matança.

Festa grossa durant la matança del porc, les cases de pagès sempre criàvem porcs i en matàvem un o dos, tot el que obteníem ens servia per alimentar-nos durant tot l'any fins a la matança següent. Del porc ho aprofitàvem tot, fèiem

Num 27. Tardor 2015.

El cotxe.

El primer cotxe que va arribar a casa era un Citroën 2 cavalls, d'això ja en fa uns 44 anys. Era un cotxe per a tota la família, tan aviat l'agafava jo, com els meus germans, com el meu pare. Si he de dir alguna cosa d'aquell cotxe, és que era fantàstic, no es calava mai!

Núm 28. Hivern 2015.

Els aiguats de 1982.

Els aiguats de la conca del Segre de 1982 fou una inundació que tingué lloc entre el 7 i 8 de novembre d'aquell any, arran de la pluja que caigué per la nit i que va culminar en el desbordament del riu Segre i del riu Valira.

Vaig anar a dormir com cada dia, no vaig sentir res, i a l'endemà quan em vaig aixecar va ser el meu fill qui m'ho va comunicar: hi ha hagut un aiguat i no podem sortir.

Montserrat Palau.

Tenia la serradora allà on conflüen el riu Segre amb el que baixa de Meranges. Vora els 1000 metres cúbics de fusta que tenia se'n van anar a n'oris. Al cap d'un temps vaig recuperar la fusta al pantà d'Oliana, però pagant-la...

Juanjo.

Núm. 30. Estiu 2016.

El menjar d'abans.

Ens comenten que abans es cuinava amb foc de llenya ben viu, eren cuines posades en focs a terra.

Les cuines en aquells temps eren anomenades les **puele**, una espècie de cuina econòmica amb més d'un fogó per posar-hi les cassoles, i també es podia fer servir com a forn.

Abans no hi havia neveres ni congeladors, i els aliments es guardaven al rebost que era el lloc més fresc de la casa, normalment se situava als baixos de la llar. Dins del rebost hi havia un espai anomenat els **carnés** que eren com uns calaixos on hi tocava l'aire i mantenien l'aliment fresc. Dins el rebost sempre hi havia l'oli, la cansalada, el pernil, el tocino, etc.

Núm 31. Tardor 2016.

Celebracions d'estiu.

Per Sant Joan, abans no comencés la revetlla, passaven per les cases a demanar trastos vells per cremar a les fogueres. Aquí a la Seu d'Urgell es feien diversos focs repartits pels diferents barris de la ciutat. En finalitzar, es repartia coca i xocolata i també es feia una botifarrada popular, i hi havia qui elaborava truita amb rom. La culminació de la festa acabava amb un ball per celebrar l'arribada de l'estiu.

Núm 32. Hivern 2016.

Els regals de Nadal.

Expliquen que dies abans de les festes nadalenques arribava a casa un soca d'arbre gruixuda i la trobaven dormint a la vora de la llar de foc. Era una soca màgica i cada dia els més menuts l'havien d'alimentar amb segó, pa o farina i donar-li aigua. La nit de Nadal, abans o després del sopar familiar es feia cagar. Recorden amb il·lusió aquella nit, la mainada agafava fort un bastó i la colpejava ben fort a ritme de cançó perquè cagués algun regal. Tot just havien acabat de picar la soca i cantar, marxaven corrents cap a alguna altra part de la casa a cantar alguna nadala o a pregar un pare nostre, quan tornaven el tió ja havia cagat alguna cosa. Normalment era quelcom de menjar, torrons, mandarines, fiques seques, alguna llonganissa, llaminadura o figureta pel pessebre.

Núm. 33. Primavera 2017.

El riu.

Els avis passaven bones estones al riu amb tota la família. Quan encara no s'havia fet extensiu l'ús del banyador, es llençaven a l'aigua amb calcetes, calçotets i samarreta, aquesta els servia per no cremar-se la pell. Tot i així, moltes vegades l'esquena es posava vermella i la mare els hi aplicava panys de roba amb vinagre per refrescar i calmar el mal de la cremada.

Núm 34. Estiu 2017.

L'embaràs.

Un altre detall diferent, era el seguiment que se'ns feia de l'embaràs. Normalment si no hi havia cap problema el ginecòleg no et veia fins al moment del part i la majoria de vegades t'assistia la llevadora i la monja que hi hagués a l'hospital. Les dones que som de poble sabem que hi havia alguna veïna que havia tingut molts fills i ajudava a altres veïnes a tenir la criatura a casa.

Núm 35. Tardor 2017.

Les diferències de gènere.

La majoria de les nostres àvies provenen d'entorns rurals on l'home es dedicava majoritàriament a treballar a pagès deslliurant-se de qualsevol tasca que consideraven que era pròpia d'una dona, neteja, cuina i criança dels fills. A més a més, la dona també treballava en les feines de camp, l'hort, donar de menjar al bestiar... sense cap mena de remuneració econòmica, era el que tocava, diuen. La criança dels fills també era exclusiva d'elles, les padrines reporten que els homes no s'hi implicaven o ho feien molt poc, treballaven tot el dia, i donaven per fet que això també era cosa de dones i aquestes quedaven totalment subordinades als seus marits.

Les dones hem hagut de lluitar molt per fer-nos valdre, perquè es tingui en compte la nostra opinió, per no fer-nos callar i que tinguem les mateixes oportunitats que els homes, ni més ni menys, tot i així, encara queda molt camí, afegeixen.

Núm 36. Hivern 2017.

Les conserves dels aliments.

Algunes verdures com les fulles de col, el bròquil, la carrota, els rovellons o les mocoses, es conservaven en vinagre.

Era freqüent el **dessecat** d'alguns aliments, tomates, nyores, raïms, préssecs penjats per la pela, peles de taronja per als rostits o les figues, un cop seques les enfarinaven una mica i les menjaven.

Núm 37. Primavera 2018.

Les festivitats.

Les festes majors dels pobles es feien en diumenge i dilluns. La gent dels pobles veïns es desplaçava caminant, en bicicleta o cavall. Era tradició assistir a missa, molts cops era cantada, un bon dinar amb la família i/o veïns i ball de tarda i nit. Era típic celebra el ball de quintos, era el ball que es dedicava als nois que havien d'anar a la mili. A la mitja part del ball, el noi pagava un refresc a la balladora.

Núm 38. Tardor 2018.

La Seu d'Urgell.

Per a nosaltres, la gent gran que hem nascut i viscut a la Seu, ens agrada recordar l'evolució que ha tingut la nostra ciutat durant tots aquests anys.

El carrer major era un espai que concentrava molta vida, hi havia moltes botigues a banda i banda i era un punt de trobada de molts de nosaltres. A l'hivern o quan feia mal temps, els porxos eren el nostre passeig, allà s'hi concentrava molta gent. El dia de pluja ens reuníem sota els Escoberts i pel bon temps ens trobàvem al passeig a fer-hi tertúlia.

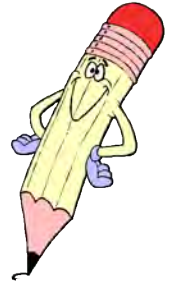
Un altre dels carrers emblemàtics i més antics de la nostra ciutat, és el Carrer dels Canonges que forma part del nucli antic. Aquí també hi havia comerç amb algunes botigues o paradetes.

El nostre passeig amb els seus planters centenaris, era i és un altre dels llocs clau i de gran valor social que té la nostra ciutat.

Carrer Canonges

Oci i Cultura

Recull

El més net és qui no embruta

*En hivern
bona sopa i
vi calent*

*Com més avall,
peix de més tall*

*On hi ha música,
mala cosa no hi pot haver*

*A qui estimes
Dóna-li ales per volar,
Arrels per tornar
I motius per quedar-se*

*A la casa de pagès
segons lo guany
lo dispès*

*Fent i desfent
aprèn
l'aprenent*

*Casa sense mare,
riu sense mar*

Any de fred, mal per als pobres

A l'olla, tot hi cap

*Balla que balla,
saca de palla,
Saca de plom,
El més petit
Fa un rodolom!!!*

Jeroglífics i més...

Serveix per lligar

2

-u

Tranquil, no estem perduts,
dins del cotxe
tinc un ...

1

Aquest estiu aniré de
vacances a.....

3

Quants anys tens?

4

ZE ZE ZE ZE ZE ZE ZE

Enigma

Quantes gotes d'aigua
cabem en un got ple?

Qui són aquests?

5

2 + 3

Solucions:

1: Mapa

2: Corda

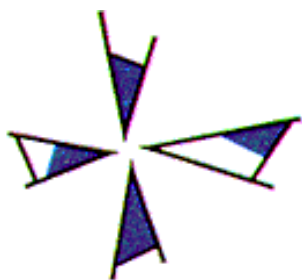
3: Salou

4: Setze

5: Dos mestres

Enigma: cap, el got està ple.

fundació
sant hospital
la seu d'urgell